

EKOTAR İYİ TARIM UYGULAMALARI

BELGELENDİRME KILAVUZU

1. EKOTAR KONTROL VE SERTİFİKASYON KURULUŞU'NUN BELGELENDİRME PROSESİ

1.1 Belgelendirme Prosesi	2
1.1.1. Başvuru Prosedürleri	2
1.1.2. Dokümantasyon Çalışması	2
1.1.3. Ön Denetim	2
1.1.4. Denetim	2
1.1.5. Sonuçların Değerlendirilmesi Ve Belgenin Verilmesi	3
1.2. Belgelendirmenin İzlenmesi	5
1.2.1. Hasadı Zamana Yayılan Ürünlerde Belgelendirmenin İzlenmesi	5
1.3. Belgenin Yenilenmesi	6
1.4. Uyarı, Askıya Alma ve Belgenin İptali	6
1.5. Özel Kapsam Genişletme veya Daraltılması	7
1.5.1. Özel Kapsam Daraltmaları	9
1.5.2. Özel Kapsam Genişletmeleri	9
1.6. Şikayet, İtiraz ve Hukuk Davaları	9
2. DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	10
2.1. Uygunsuzluk Noktaları Kontrol Tipleri	10
2.2. Başvuru Sahibi Tarafından Önerilen Düzeltici Faaliyetlerin Değerlendirilmesi için Kriterler	11
2.3. Karar Verme ve Belgelendirmenin devamlılığı için sonuç değerlendirmesi	12
3. REFERANS;	
3.1. 7 Aralık 2010 tarihli ve 27778 Resmî Gazete'de yayımlanan İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik,	
3.2. Bitkisel Üretimde İyi Tarım Uygulamaları Kriterleri Genelgesi (2011-007)	
3.3. 2 Eylül 2007 tarihli 3.0-1/2 versiyon no'lu GlobalGap (EurepGap) Yönetmeliği	

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	2 / 11

1. EKOTAR KONTROL VE SERTİFİKASYON KURULUŞU'NUN BELGELENDİRME PROSESİ

1.1. Belgelendirme Prosesi

1.1.1. Başvuru Prosedürleri:

Bir başvuru sahibi belgelendirme prosesi hakkında bilgi almak üzere EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu ile bağlantıya geçtiğinde İnsan Kaynakları veya Kontrol Birimi başvuru sahibine İTU.FR.001 İyi Tarım Uygulamaları Başvuru Formunu ileterek dosyaya başlar. Bu formla başvuru sahibi, hangi seçenekte yer alacağını bildirir ve fiyat teklifinin oluşturulması için gerekli olan tüm ilgili bilgileri sağlamış olur.

İTU.FR.001 İyi Tarım Uygulamaları Başvuru Formunu doldurulduğunda, Kontrol Birimi/İnsan Kaynakları Birimi bu form içinde bulunan ayrıntılı verileri kontrol eder; eksiklik veya yanlışlık olması durumunda veya bilgilerin doğruluğundan emin olma gereği duyarsa, başvuru sahibi ile telefon veya başka bir yolla bağlantıya geçerek tüm bilgiler tekrar istenir. Bilgilerin tam olması halinde üretici bilgileri Genel Müdüre ve/veya İnsan Kaynakları Müdürlüğüne iletilerek başvuru sahibine bir fiyat teklifi sunulur.

Fiyat teklifi belgelendirme prosesinin tüm giderlerini (başvuru işlemlerini, dosyanın açılmasını, üreticinin EKOTAR'la sözleşmeli olduğu süre içerisinde EKOTAR'ın üretici için yapacağı ofis çalışmalarını, belgelendirme denetimini, raporlamayı, belgenin onayını ve başvuru sahibi tarafından talep edildiği takdirde işletmede yapılacak ön denetimi) kapsar. Ödeme fiyat teklifi sunulduğunda üretici ile EKOTAR'ın ortak karara varacağı şekilde yapılacaktır. Belgelendirme ve fiyatlandırma konusunda tarafların mutabakata varması halinde taraflar arasında sözleşme imzalanacaktır ve üretici veya üretici grubuna kod numarası verilecektir.

Belgelendirme işlemlerine başlamak isteyen başvuru sahibi belgelendirme istek formunu doğru bir şekilde doldurulmuş olarak, imzalı ve mümkünse kaşeli bir şekilde EKOTAR'a iletmelidir. Bu doküman EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu tarafından posta ile gönderiliyorsa aslı, faks ile gönderiliyorsa bir kopyası şeklinde kabul edilecektir. EKOTAR Sözleşme yaptığı üretici, üretici örgütü ve müteşebbislere ait bilgileri sözleşme tarihinden itibaren en geç on beş gün içerisinde Bakanlığa bildirir. Bu bildirimleri kontrol tarihinden en az yedi gün önce tamamlar.

1.1.2. Dokümantasyon Çalışması:

Başvuru sahibi EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'na talep edilen ek dokümanları (izlenebilirliği sağlayacak olan bilgi ve belgeler) gönderir. Bu dokümanlar, dokümanları ilgili üretici dosyasını oluşturacak olan kontrol birimi tarafından açılan müteşebbise ait dosyaya alınır.

1.1.3. Ön Denetim:

Başvuru sahibinin talebine göre EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu ön denetim gerçekleştirir. Ön denetim belgelendirme amaçlı değildir.

Başlangıç olarak insan kaynakları bölümü, kontrol tarihini kesinleştirmek için başvuru sahibi ile telefonda görüşerek ziyaret tarihini belirler. Daha sonra kesin denetim tarihi ve denetimi gerçekleştirecek olan kontrolörler kontrol talep formu ile başvuru sahibine bildirir.

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	3 / 11

Başvuru sahibinin işletme ve ürün işleme sahalarına yapılan ziyaret boyunca, I. Seçenek durumunda kontrolör tarafından, bu amaçla hazırlanmış mevcut kontrol formu kullanılarak 7 Aralık 2010 tarihli ve 27778 Resmî Gazete’de yayımlanan İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik, Bitkisel Üretimde İyi Tarım Uygulamaları Kriterleri Genelgesi (2011-007) ve 2 Eylül 2007 tarihli 3.0-1/2 versiyon no’lu GlobalGap (EurepGap) göre kontrol noktalarının uygunluğunun (“majör” ve “minör”) bir değerlendirilmesi yapılacaktır. II. Seçenek içinse Üreticiler yönetimlerine bağlı üreticinin işletmelerinin ve ürün işleme sahalarının yanı sıra, İyi Tarım Uygulamaları Yönetmeliği’nde belirtilenlerin tümüne uygun olarak kalite sistemi de değerlendirilecektir. Ön denetim elde edilen sonuçların yorumlandığı bir kapanış toplantısı ile bitecektir.

Denetim raporunu denetimi gerçekleştiren kontrolör hazırlayacaktır. İnsan kaynakları ve kontrol birimi denetim raporunun bir kopyasını, kapanış tutanağı yeterli açıklıkta ve nitelikte değil ise, ön denetimden itibaren 3 haftadan kısa olacak bir zaman dilimi içerisinde başvuru sahibine gönderecektir. Bu raporda uygunsuzluklar belirtilecek ve başvuru sahibi bu aşamadan sonra prosesin nasıl devam edeceği konusunda bilgilendirilecektir.

1.1.4. Denetim (Kontrol)

Sözleşme yapılmasını müteakip, kontrol planı hazırlanır. Kontrol planına göre, hasat ve kesim gibi üretimin tüm aşamalarının kontrolüne izin verecek dönemlerde kontrol faaliyetinde bulunur. Aynı işletmede bitkisel üretim, hayvancılık ve su ürünleri yetiştiriciliği kapsamlarının her hangi birinde birden fazla ürünün kontrol ve sertifikasyonunu aşağıdaki şekilde yapılır:

- 1) İlk kez sözleşme yapılan üretici, üretici örgütü veya müteşebbislerin kontrolünde, tüm ürünler için üretimin tüm aşamalarının kontrolü yapılır.
- 2) İkinci yıldan itibaren, aynı kapsamda olan fakat farklı hasat veya kesim dönemine sahip birden fazla ürünün müteakip kontrollerinde; üretim alanı en çok olan ürünün hasat veya kesim dönemini dikkate alarak kontrolü yapılır. Sertifika kapsamındaki diğer ürünler için çevre, insan ve hayvan sağlığı açısından risk değerlendirmesi yaparak tüm kontrol noktaları için objektif delilleri elde etmesi durumunda, yerinde kontrol yapmadan kontrol faaliyetini tamamlayabilir.
- ç) Kontrol noktalarında değişikliğe gidilmesi, sertifikasyon kapsamına yeni bir ürünün, üreticinin veya üretim alanının dahil edilmesi veya sertifikalı üretime ara verilmesi durumlarında tüm ürünler için üretimin tüm aşamalarının kontrolü yapılır.
- d) Grup sertifikasyonu kapsamında ilk kez sözleşme yaptığı üretici örgütü veya müteşebbislerin ilk sertifikalarının geçerlilik döneminde; kontrol ettiği üretici sayısının %50’si kadar üreticiye ilave olarak habersiz kontrol yapılır.
- e) Bu kontrollere ilaveten, yılda en az bir kez her sertifikasyon seçeneğindeki sözleşme yapılan tarafların en az % 10’unu habersiz olarak kontrol edilir. EKOTAR bu habersiz kontrollerde, üretici gruplarının öncelikle kalite yönetim sistemini kontrol eder.
- f) Habersiz kontrollerde; kontrolden en fazla kırksekiz saat öncesinde üretici, üretici örgütü veya müteşebbise bildirimde bulunur. Üretici, üretici örgütü veya müteşebbisler geçerli bir mazeret bildirmek suretiyle habersiz kontrolün bir defaya mahsus ertelenmesini talep edebilir.
- g) Kontrolün tamamlanmasını müteakip, üretim alanlarında üretici, üretici örgütü, müteşebbis veya temsilcileri ile kontrolörün imzasını taşıyan kontrol raporunun hazırlanmasını sağlayarak, kontrol sonucunu rapor tarihinden itibaren bir ay içerisinde bilgi için faaliyet gösterdikleri ildeki il müdürlüğüne gönderir.

Ön denetim gerçekleştirildiği durumlarda, raporun alınmasından itibaren, başvuru sahibi EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu ile prosesin devamını talep etmek için bağlantı kurabilecektir. Aynı şekilde EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu raporun gönderilmesinden itibaren yeterli olduğunu düşündüğü süre sonunda başvuru sahibinin belgelendirme prosesinin devamı hakkındaki niyetini öğrenmek amacıyla kendisiyle bağlantı kurabilecektir. EKOTAR yetkilisi, başvuru sahibi ile telefonda görüşerek belgelendirme denetim tarihini belirler.

Belgelendirme denetimi başvuru sahibi tarafından EKOTAR’a belgelendirme istek formu ile bildirilen üretim döngüsü süresince gerçekleştirilecektir. Eğer bu süreç içerisinde gerçekleştirilemiyorsa, başvuru sahibinden, yazılı olarak,

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	4 / 11

belgelendirilecek ürünün/lerin karakterinin yeniden ayrıntılandırıldığı yeni bir belgelendirme talep formunun doldurması istenecektir. Eğer bu yeni talep formu makul bir süre içinde (Örneğin 2 ay) gönderilmezse EKOTAR yetkilisinin durumu genel müdüre bildirmesinin ardından genel müdür dosyayı beklemeye aldırır.

Kontrol birim müdürü dosyaları inceledikten sonra kontrolörü ve denetim için yeterli süreye karar verecektir.

Seçenek I (Bireysel Başvuru)

Gerçek veya tüzel kişilerin malik veya kiracılık sıfatıyla tasarrufu altında bulunan alanlarda üretim yapmaları halinde bireysel sertifikasyon yapılır. Sertifikasyon kapsamındaki ürünün üretiminin yapıldığı tüm alanlar, yılda en az bir kez KSK tarafından kontrol edilir.

Seçenek I denetiminde; izlenebilirliği içeren dokümantasyon (mevcut kayıtlar) incelenecek, işletme ve ürün işleme sahaları iyi tarım uygulamaları yönetmeliğine uygun olarak denetlenecektir. Ürün, toprak ve su analizlerinin EN 17025 Standardında uygun bir laboratuarda yaptırılması zorunludur. Analizi üreticinin kendisinin numune alıp yaptırabileceği gibi denetim esnasında kontrolörün alacağı numune ile de analiz yaptırılabilir. Üreticinin ürün analizini EN 17025 Standardında uygun bir laboratuarda yaptırmış olmasına rağmen şüphe duyulması durumunda veya gerek görülmesi halinde pestisit kalıntısı analizi için üründen tekrar numune alınması, Numune Alma Prosedürüne (KS.PR.011) uygun olarak gerçekleştirilecek ve yeni bir analiz yaptırılacaktır.

Seçenek II (Grup Sertifikasyonu Başvurusu)

Birden fazla üreticisi olan projeler veya üretici grupları için geçerlidir. Üretici örgütü veya müteşebbis çatısı altında sözleşmeyle bir araya gelen gerçek kişilerin malik veya kiracılık sıfatıyla tasarrufu altında bulunan alanlarda üretim yapması halinde grup sertifikasyonu yapılarak üretici örgütü veya müteşebbis adına aşağıdaki şekilde sertifikalandırılır:

- Grup sertifikasyonu kapsamındaki üreticiler, bu Yönetmelik kapsamında iyi tarım uygulamaları faaliyetlerinde bulunacaklarına ilişkin taahhünameyi üretici örgütünün idari organına verir. Müteşebbis çatısı altında bir araya gelen üreticiler ise müteşebbis ile ayrı ayrı sözleşme yapar.
- Grup sertifikasının kullanım hakkı, üretici örgütüne veya müteşebbise aittir. Sertifikasyon kapsamındaki üreticiler, üretici örgütü veya müteşebbisin izni dışında sertifikayı kullanamaz. Ancak iyi tarım uygulamaları yapanlara yönelik destek ve hizmetlerden bireysel olarak yararlanabilir.
- Üretici örgütleri ve müteşebbisler, iyi tarım uygulamalarına ilişkin bir kalite yönetim sistemi kurmak ve yürütmekle yükümlüdür.
- Üretici örgütleri veya müteşebbisler yılda en az bir kez EKOTAR tarafından kontrol edilir. Bu kontrollerde kalite yönetim sistemi ile gruba dahil üreticilerden örnekleme yöntemi ile EKOTAR'ca belirlenen üreticilerin sertifikasyon kapsamındaki tüm üretim alanlarının kontrolleri yapılır.
- Örnekleme yöntemi ile kontrol edilecek üretici sayısı; ürün ve üretim sistemleri dikkate alınarak gruba dahil üretici sayısının ayrı ayrı kareköklerinin toplamının alınması ile belirlenir(eğer tam sayı değilse, bir sonraki tam sayı dikkate alınacaktır). Müteakip kontrollerde farklı üreticiler seçilir.

Seçenek II denetiminde; kalite el kitabı, kalite yönetim sistemi, izlenebilirliği içeren dokümantasyon (mevcut kayıtlar) incelenecek, işletme ve ürün işleme sahaları denetimleri yapılarak üretici grubu iyi tarım uygulamaları yönetmeliğine uygun olarak denetlenecektir.

Kapanış toplantısında, kontrolör Üretici/Üretici grubu temsilcisini denetimden elde edilen sonuçlar hakkında bilgilendirilecek ve bulguları kontrol listesinin son sayfasında bulunan kapanış tutanağına işleyecektir. Kapanış tutanağı kontrolör ve Üretici/Üretici Grubu Temsilcisi tarafından imzalanacaktır.

Üründeki Aktif Maddelerin Analiz: EKOTAR, Yönetmelik hükümlerine uymayan üretim teknikleri veya girdilerin kullanıldığından şüphe duyduğu durumlarda, analiz amaçlı numune olarak analiz yaptırabilir. Bununla birlikte Bakanlık da, gıda güvenilirliği açısından riskli gördüğü ürünlerde, numune alınarak analiz yaptırılmasını talep edebilir.

~ EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu, denetimlerde yada takip ziyaretlerinde toplanan numunelerin laboratuarda analizini yaptırarak aktif madde kalıntılarının varlığını kontrol eder. İTU Yönetmeliğine uygun olarak ürün aktif madde kalıntı analizleri Üretici/Üretici Grubu tarafından da yaptırılabilir.

Bu kontroller EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'nun üründe herhangi bir yasaklanmış aktif madde olmadığını yada kalıntı konsantrasyonlarının maksimum kalıntı sınırları (M.K.S)'ni aşım aşmadığını doğrulamasına olanak verir.

~ *Laboratuardaki Numune Analizi:* Analiz edilecek numunelerde pestisit kalıntılarının analizi faaliyetlerini TS EN ISO 17025'e uygun olarak gerçekleştiren akredite laboratuarlarda gerçekleştirilir. Su ve toprak analizleri de ISO EN 17025'e göre akredite olmuş laboratuarlarda yaptırılmalıdır. Su analizi mikrobiyolojik ve kimyasal yapılmalıdır.

Her bir üründe analiz edilen aktif maddeler MKS (MRL Maksimum Rezidu Limiti)'nin içerisinde kalmak zorundadır.

~ *Raporlar ve Düzeltici Faaliyetler:* Kontrolör kontrol birimine verilecek olan analiz rapor ile birlikte denetim raporunu düzenler kontrol birim müdürü onayına sunar.

Kontrolör belgelendirme sırasında elde ettiği sonuçları, tespit ettiği uygunsuzlukları kapanış toplantısında müteşebbise yalın ve açık bir dille anlatır ve kapanış tutanağında bunları beyan ederek müteşebbise yazılı olarak da denetim neticesini beyan etmiş olur.

Bunu takiben başvuru sahibi uygunsuzlukları çözmek için alınacak tedbirlerin tanımlarını bununla birlikte bu önlemlerin uygulandığını ve etkinliklerini gösteren kanıtları da içeren bir düzeltici faaliyet planı hazırlayacaktır. Bunu gerçekleştirmek amacıyla, başvuru sahibi kapanış toplantısında uygunsuzluklar kendisine yazılı ve sözlü olarak bildirildikten sonra en fazla 28 gün süreye sahiptir.

Bu planın incelenmesinde, uygunsuzlukları çözmeye uygunlukları, uygulama dereceleri ve etkinlikleri dikkate alınır. Bunun için, denetçinin ölçütlerine göre ek denetimlere, analizlere vs. gerek görülebilir.

Bu durumda yeni denetimin yapılmasının gerekliliği ve kapsamı ile ilgili bilgilendirilecektir. Üretici sözleşmesinde yapılacak olan öndenetim ve ek denetim ücretlerinin mali sözleşmede belirtilen ücret dışında olduğu ve bu ücretlerin müteşebbise ait olduğu belirtilir. Başvuru sahibinin bundan kaynaklı ek ücretleri yazılı olarak kabul etmesi yazılı olarak talep edilecektir. Bu olağan üstü denetimde yalnızca düzeltici faaliyetlerin uygulamaları ve etkinlikleri denetlenecektir.

Başvuru sahibi tarafından sağlanan düzeltici faaliyetlerin incelenmesinden elde edilen sonuçlarından faydalanarak değerlendirmeden sorumlu olan kişi dosyanın belgelendirilmesi ile ilgili görüşünün yer alacağı denetim raporunu yazar.

İyi Tarım Uygulamalarına uygunluk seviyesi, düzeltici faaliyet denetim raporu ve ilgili denetim raporunda açıkça belirtilmelidir (örneğin: Majör: %100; Minör: %96)

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	6 / 11

Müşteri söz konusu uygunsuzluklar için yazılı olarak uyarılmış ve bu uyarının üzerinden 28 gün geçtikten sonra kontrol birimi görülen uygunsuzluklara bir cevap almamış ise kontrol birimi müdürü işlemlere düzeltici faaliyetler olmadan devam edip etmeyeceğine ya da müteşebbise yeni bir azami süre verilip verilemeyeceğine karar verecektir. EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu Kontrol birimi müdürü bu durumu üst yönetime rapor edecektir.

1.1.5. Denetim Sonuçları ve Belgelendirme Kararı:

Sonuçların değerlendirilmesinde, sorumlu kişi bu dokümanın 2. maddesinde belirtilen konuları dikkate alacaktır. İstisnai ve haklılığı geçerli durumlar dışında, karar denetçinin dosyayı incelemeyi bitirmesinden itibaren 1 haftadan uzun süre ertelenemez. Sertifikasyon birimi kontrolün yapıldığı veya düzeltici faaliyetlerin tamamlandığı tarihten itibaren en geç on dört gün içerisinde sertifikasyona ilişkin kararını verir.

1.2. Belgelendirmenin İzlenmesi:

İyi Tarım Uygulamaları sertifikası maksimum bir yıldır. Sertifika onaylandığında ve geçerliliği boyunca EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'nun gerçekleştireceği izleme faaliyetleri aşağıda açıklanmıştır.

7 Aralık 2010 tarihli ve 27778 Resmî Gazete'de yayımlanan İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik, Bitkisel Üretimde İyi Tarım Uygulamaları Kriterleri Genelgesi (2011-007) ve 2 Eylül 2007 tarihli 3.0-1/2 versiyon no'lu GlobalGap (EurepGap) de açıklandığı şekilde; belgelendirmenin izlenmesi sürecinde “majör” uygunsuzluklar tespit edilirse belgelendirme 3 aylık bir süre ile askıya alınacak ve ilgili Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'ne ve Tarım Bakanlığı İTUK durumdan haberdar edilecektir. Eğer aynı “majör” uygunsuzluk tekrarlanırsa, belge iptal edilecektir.

Eğer bir üretici ve/veya üretici grubu “majör” bir uygunsuzluğun gerçekleştiğini EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu tarafından gerçekleştirilecek harici gözetim tetkikinden önce doğrudan müşterilerine ve EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'na uygunsuzluğu ileterek beyan ederse ve yanı sıra uygunsuzluğun tekrarlanmasından kaçınmak için uygun düzeltici faaliyetleri uygulamaya koyarsa EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu “1.4 Uyarı, Askıya Alma ve Belgenin İptali” maddesinde anlatılanlara uygun bir şekilde üretici/ üretici grubunun belgesini belli bir süreliğine kısmi olarak askıya alabilecektir. Üretim alanında alanın tanınmasına olanak veren açık bir izleme sistemi olduğu durumlarda, kısmi askıya alınmanın kapsamı ürün veya mahsulün açıkça tanımlanmış ve izlenebilir bir bölümü (parti yada yığın) ile sınırlı olabilir.

Belgelendirmenin izlenmesi süreci boyunca, belgenin askıya alınma veya iptaline neden olabilecek diğer uygunsuzluklar tespit edilebilir (örneğin: EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu çıkarına ve sözleşme gerekliliklerine aykırı hareketler). Bu durumda kabul edilecek prosedür, madde “1.4 Uyarı, Askıya Alma ve Belgenin İptali”nde tanımlanmıştır.

Aynı şekilde izleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde üreticiden kaynaklanan 1 aydan uzun süreli bir erteleme de belgenin askıya alınmasına neden olacaktır. Faaliyetler olağan izleme tarihidен itibaren 3 aydan önce yenilenmezse, belgelendirme iptal edilecektir.

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	7 / 11

1.2.1. Hasadı Zamana Yayılan Ürünlerde Belgelendirmenin İzlenmesi:

Hasadı zamana yayılmış ürünlerde, ikinci bir numune toplama gerçekleştirilecektir ve son raporu yazarken veya devamlılık kararını verirken bundan elde edilen sonuçlar dikkate alınacaktır.

Belgenin verilmesinin ardından yapılan analizlerin sonucunda ruhsatlı olmayan aktif maddelerin varlığı veya izin verilen konsantrasyonların (Limitlerin) aşılması şeklinde uygunsuzlukların ortaya çıkması durumunda, tespit edilen uygunsuzlukların tanımlandığı bir olay raporu başvuru sahibine iletilecektir. Bununla birlikte başvuru sahibi belgenin askıya alındığından (Öncelikle) haberdar edilecek ve (uygunsuzlukların) kusurların çözülmesi için ona termin (vade, mühlet) süresi verilecektir. Normalde, bu termin süresi kontrol birim amiri aksine karar vermediği sürece bir (1) ay olacaktır.

Bu durumda ilgili Tarım İl Müdürlüğü ve Tarım Bakanlığı İTUK durumdan haberdar edilecektir. Eğer uygunsuzluklar termin süresinde çözümlenmemiş olursa, belge iptal edilecektir.

Düzeltilici faaliyetlerin etkinliğini doğrulamak için, yeniden numune toplama gerçekleştirilmesinin faydalı olup kararlaştırılacaktır. Belge, tespit edilen kusurların uygun bir şekilde çözümlenmediğine karar verilene kadar askıya alınacaktır.

1.3. Belgenin Yenilenmesi:

Belgenin tesliminden itibaren (1) yıl olan geçerlilik süresi sona erdiğinde, belgelerin yenilenmesi prosesi başlar.

Bu amaçla, geçerliliğin sona erme tarihinden (3) ay önce, Kontrol birimi sertifika sahibini telefon, posta, mail, kargo veya faks yolu ile belgenin yenilenmesi hakkında bilgilendirir.

Olağan bir proseste, belgenin yenilenmesi için, insan kaynakları birimi veya kontrol birimi başvuru sahibi ile yenileme denetimi tarihi kararlaştırmak amacıyla irtibata geçer. Tüm proses başlangıç belgelendirme denetiminde izlenen prosedür ve kriterlere göre gerçekleştirilecektir.

1.4. Uyarı, Askıya Alma ve Belgenin İptali:

Tanımlar:

UYARI: Belgenin askıya alınmasından önce belgelendirilmiş üreticiye kuraldışı durumları çözümlemesi için tanınan zamandır. Bu zaman zarfında uyarı sebebi çözümlenmezse Acil Tam Askıya Alma hayata geçirilecektir. EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu tarafından karar verilen düzeltme zamanı uyarının verilışinden itibaren en fazla 28 gündür.

BELGENİN ASKIYA ALINMASI: Üretici/üretici grubunun ürün, kalite sistemi veya belgelendirilmiş firmada tespit edilen anormallik yada değişikliklere bağlı olarak belge ve uygunluk markalarının kullanımda belli bir süre için men edilmesidir. Belge ve marka kullanımı belgelendirme kuruluşu tarafından belirlenen makul (daima 6 aydan kısa) bir süre içerisinde askıya alma nedenlerinin ortadan kaldırılmasına kadar bekleyecektir (askıya alma ve iptal nedenleri tablosuna bakınız).

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	8 / 11

Eğer anormallik başvuru sahibinden kaynaklanıyorsa, sorunun çözümlendiğini, daima makul bir zaman diliminde, mümkünse, olağanüstü bir denetim gerçekleştirilmeden belgelendirme kuruluşuna gösterecektir. Başvuru sahibi kendisine tanınan süre zarfında askıya alma sebebini ortadan kaldıramamışsa belge EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu tarafından otomatik olarak iptal edecektir.

Askıya Alma Türleri:

- Kısmi:** Belgeli mahsullerin belirli kısım/kısımlar askıya alınır.
- Bütün:** Belge bir süreliğine

BELGELENDİRMENİN İPTALİ: Lisans yada ilgilinin değişimi gibi çeşitli sebeplerden dolayı belgelendirmenin tamamen iptalidir. Belge iptalinin şunlar gibi değişik nedenleri vardır: iflas, şirketin kapanması, faaliyet değişikliği, normatif dokümanlardaki yasaklayıcı değişiklikler, ilgilinin açık talebi, belge geçerliliğinin sona ermesi vs.

Belgesi iptal edilen üretici/ üretici grubu iptalden itibaren 12 ay süresince yeniden belgelendirme için başvuramayacaktır.

EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu şu durumlarda belgelendirmeyi askıya alacak yada iptal edecektir.

Özellikle iyi tarım uygulamalarına göre belgelendirme için gerekli olan S4'te açıklanan askıya alma nedenidir (dokümanın 1.3.1 maddesine bakınız), askıya alma en fazla bir ay geçerli olacaktır bu süre içerisinde başvuru sahibi askıya alma kararına neden olan koşullardan kaçınmak için çözüm yollarını belirtmek zorundadır.

Müteşebbisin teklif ettiği tedbirlerin değerlendirilmesi için, denetçi olağan dışı bir denetimin gerekip gerekmediğine karar verecektir.

Eğer verilen süre içerisinde uygunsuzluklar giderilmez ise, kontrol birim müdürü bu durumu sertifikasyon birimine iletir, sertifikasyon birimi de belgelendirme sözleşmesini iptalini bildirmek üzere gerekli iç ve dış yazışmaları yapacaktır.

EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'nun belgeyi iptal etmesi durumunda çiftçi belgeyi ve ilgili teknik ekleri EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'na geri vermek zorunda olacaktır.

1.5. Özel Kapsam Genişletme veya Daraltılması

Belgelendirme kapsamındaki özel genişletme veya daraltmalar söz konusu olan kapsamın modifikasyonu anlamına gelir ve devamlılık faaliyetleri ile aynı zamanda gerçekleştirilmez

1.5.1. Özel Kapsam Daraltmaları: Üretici/ üretici grupları üretim alanlarını, üreticileri veya ürün işleme sahalarını belgenin verilmiş olduğu kapsamdan çıkararak gönüllü olarak belgelendirme kapsamını daraltma kararı alabilir. Bu durumda, ilgili teknik eki ve/veya sertifikayı değiştirecek ve geri başvuru sahibine gönderecek olan EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu yazılı olarak bilgilendirilecektir.

1.5.2. Özel Kapsam Genişletme: Üretici/ üretici grupları alanı¹, üretici veya ürün işleme sahası sayılarını arttırmaya karar verebilir. Bu durumda, aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirecek olan EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu ile yazılı olarak bağlantıya geçilir:

≈ Başvuru sahibine belgenin devamlılığı şartlarını sağlamak

≈ Eklenecek üretim yapılarını kapsayan maliyetin çıkarıldığı fiyat teklifini uygun şekilde kabul ettikten sonra EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'na gere gönderecek başvuru sahibine yollamak.

≈ Kapsama eklenecek tüm üretici, üretim alanı veya ürün işleme sahalarına başlangıç belgelendirmesi ile aynı prosedürler izlenerek gerçekleştirilecek olağanüstü bir denetim gerçekleştirmek

1.6. Şikayet, İtiraz ve Hukuk Davaları

Bu dokümanla ile ilişkili olarak aşağıdaki tanımlamalar geçerlidir:

Şikayet: Gerçekleştirilen faaliyetlerin herhangi bir boyutunda EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu metotları ve/veya üretici, üretici örgütü ve/veya müteşebbis ile fiziki veya tüzel kişiliği mutabık olmadığı eylemi belirtir (idari, ekonomik, teknik, vs.).

İtiraz: Fiziki veya tüzel kişiliğin EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu ile mutabık olmadığı eylemleri belirtir.

Hukuk Davası: Fiziki veya tüzel kişiliği yada EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'nun kendisinin mutabık olmayan konuda çözümü veya yargıyı karar için bir üçüncü kişiye bırakması.

Şikayetler:

Fiziki veya tüzel kişilik EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'na şikayetini bildirecektir. Şikayetler sözlü yada yazılı olarak iletilecektir. Her iki durumda EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu bunun kanıtını şikayet formunda vermek zorundadır. Şikayet EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu içerisinde değerlendirilecektir. Eğer talep edilmişse, başvuru sahibi alınan karardan mümkün olduğunca çabuk bilgilendirilecektir.

Ayrıca; Üretici, üretici örgütü ve/veya müteşebbis kendisine gelen şikayetleri değerlendirecek ve dokümanete edebilecek düzenlemelere sahip olmalıdır. Üretici, üretici örgütü ve/veya müteşebbis bu şikayetleri denetimlere açık olacak şekilde kayıt altına almalıdır

İtirazlar:

Müteşebbis EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'nun kararlarına itiraz edebilecektir. Bu durumda itirazını, kararda neden mutabık olunmadığını sebepleri belirtilerek EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu yönetimine dilekçe şeklinde bildirecektir (faks veya posta). EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu yönetimi dosyayı inceleyecek ve kararı 10 günden önce müteşebbise bildirilecektir.

¹ **Alan:** Aynı işlem prosedürleri tarla yönetimi ve iyi tarım uygulamaları karar alma faaliyetlerini uyguladığı, bir veya bir grup zirai üretim birimi

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	10 / 11

İtirazlar ile ilgili alınmış kararlara tekrar itiraz edilemez.

Hukuk Davaları:

Belgelendirme faaliyeti yada EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu'nun müteşebbis ile ilişkisinden doğan hukuk davalarında o üretim yerinde bulunan Mahkemeler ve İcra Daireleri Yetkilidir.

2. DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

2.1. Uygunsuzluk Noktaları Kontrol Tipleri

Uygunsuzluk değerlendirilmesi için kriterler 7 Aralık 2010 tarihli ve 27778 Resmî Gazete'de yayımlanan İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik, Bitkisel Üretimde İyi Tarım Uygulamaları Kriterleri Genelgesi (2011-007) ve 2 Eylül 2007 tarihli 3.0-1/2 versiyon no'lu GlobalGap (EurepGap) ne uygun olarak hazırlanmıştır. Bunlar aşağıdaki gibi ayrılmıştır:

Uygunsuzluk: İyi tarım uygulamaları yönetmeliği ve GLOBALGAP (EUREPGAP) Programına göre “majör” veya “minör” kontrol noktasının sistematik olarak gerçekleşmemesi.

Açıklama: Oluş derecesi, dokümantasyon veya denetim kayıtlarında bulunan sistematik olmayan hata veya ihmallerden kaynaklanan durum.

İyileştirme Fırsatı: İyi Tarım Uygulamaları Yönetmeliği ve GLOBALGAP (EUREPGAP) Programına göre “gerekli” kontrol noktasının yapılmaması.

Aşağıdaki kontrol noktalarının uygunluğuna ilişkin, EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu aşağıdaki yorumlama kriterlerini uygular. Aşağıdaki eksiklikler uygunsuzluk olarak değerlendirilecektir.

~ Lisanslı olmayan ticari formülasyonların veya yazılı ticari formülasyon ile ilgili olmayan aktif bileşenlerin içerilmesi (Kontrol formu 8.2.4 maddesi)

~ Türkiye’de onaylanmamış aktif maddelerin tespit edilmesi kontrol formu madde 8.2.2’nin yerine getirilmemesi nedeniyle majör uygunsuzluğa neden olacaktır. Bahsedilen yerine getirmemelerin yalnızca bir örnekte saptanması uygunsuzluk olarak dikkate alınmasına neden olacaktır.

~ Üründe Türkiye’nin Maksimum Kalıntı Sınırlarını (MKS) aşan, kalan onaylanmamış aktif maddeler tespit edilmesi kontrol formu madde 8.7.2’nin yerine getirilmemesi nedeniyle majör uygunsuzluğa neden olacaktır. Toplanan numunelerde yukarıda anlatılan uygunsuzluklardan yalnızca birinin tespit edilmesi uygunsuzluk olarak değerlendirilmesine yeterli olacaktır.

Bir denetimde açıklama olarak düşünülen bu sapmalara özel olarak dikkat gösterilecektir, göz önünde buldukları doğrulanır ve bunları çözmek için düzeltici faaliyetler oluşturulur.

2.2. Başvuru Sahibi Tarafından Önerilen Düzeltici Faaliyetlerin Değerlendirilmesi için Kriterler

Başvuru sahibi tarafından belirlenen düzeltici faaliyet planı, belgelendirme veya belgenin devamlılığının sağlanması boyunca tanımlanan yerine getirmemelerin (uygunsuzlukların) çözülmesi için oluşturulan faaliyetlerin ayrıntılı tanımını içerecektir.

Ayrıca, başvuru sahibi düzeltici faaliyet önerilerini kanıtlamak için bütün olası kanıtların etkinliklerini ve bunların uygulandığını da içerecektir.

Döküman Kodu	İTU.KL.001
Rev. No	2
Rev.Tarihi	10.12.2011
Yayın Tarihi	06.08.2007
Sayfa No	11 / 11

Düzeltilici faaliyet önerilerini tasdik etmek üzere uygunsuzluğun tipi göz önüne alınacaktır:

- ≈ Uygunsuzluk durumunda düzeltilici faaliyetler teklif edilmeli, uygulamalı ve etkinlikleri açıkça gösterilmelidir.
- ≈ *Açıklama ve İyileştirme Fırsatları* olması durumunda, düzeltilici faaliyet planı gerekli olmayacaktır.

2.3. Karar Verme ve Belgelendirmenin devamlılığı için sonuç değerlendirmesi

Belgelendirme prosesinin sonuç değerlendirilmesi, bir dosyanın ilgili olduğu kadar, bireysel çiftçiler (seçenek I) ve çiftçi gruplarının (Seçenek II) ikisi de aşağıdaki dokümanların değerlendirilmesini yapacaktır:

- ≈ Denetim raporu ve/veya denetim kapanış tutanağı,
- ≈ Üründe gerçekleştirilen analizlerin raporları,
- ≈ Düzeltilici faaliyet değerlendirme raporu

Belgelendirmeye olumlu karar verilmesi için aşağıdaki şartlar sağlanmalıdır:

- ~ Bütün uygunsuzluklar için düzeltilici faaliyet önerilerinin tasdik edilmesi
- ~ Bütün MAJÖR kontrol noktalarının %100'ünün yerine getirilmesi zorunludur
- ~ Bütün MİNÖR kontrol noktalarının en az %95'inin yerine getirilmesi zorunludur
- ~ II. Seçenekte Kalite Sistemi GLOBALGAP (EUREPGAP) Genel Yönetmeliğinde belirtilen ve EKOTAR Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu tarafından kontrol formunda (Seçenek II) belirtilmiş bütün kontrol noktalarını karşılamak zorundadır.

Yukarıda belirtilen yüzdeleri hesaplamak için, sadece uygunsuzluk noktaları hesaba katılacak, tavsiyeler dikkate alınmayacaktır.

Yukarıdaki şartlar karşılanmıyorsa belgelendirme sonucu olumsuz olacaktır.

Denetimlere kullanılan değerlendirme kriterleri belgenin izlenmesi sürecinde de belgelendirme prosesinde olduğu şekilde uygulanacaktır.

İLGİLİ DOKÜMANLAR

- 7 Aralık 2010 tarihli ve 27778 Resmî Gazete'de yayımlanan İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik,
- Bitkisel Üretimde İyi Tarım Uygulamaları Kriterleri Genelgesi (2011-007) ve 2 Eylül 2007 tarihli 3.0-1/2 versiyon no'lu GlobalGap (EurepGap)
- İTU.PR.001 KONTROL PROSEDÜRÜ
- İTU.PR.002 SERTİFİKASYON PROSEDÜRÜ
- İTU.PR.004 BAŞVURU PORSEDÜRÜ